

Akademiler Üniversiteye Dönüşürken*

Dr. Ayhan HAKAN**

Türkiye'de Akademiler, gerek yasal statüleri ve gerekse programları açısından farklılıklar göstermektedirler. Bazı Akademilerin eğitim-öğretim ve kapasite açısından gösterdikleri gelişim ve büyüme yasalarla desteklenmediği için bu kurumlar güçlüklerle karşılaşmaktadır. Başka bir ifadeyle, bu Akademilerin yasalarındaki gelişim, eğitsel ve fiziki açıdan gelişimlerine yanıt verememiştir. Bir kısım Akademiler de, yeterli öğretim elamanı ve uygun eğitim ortamı hazırlamadan öğretime başladıkları, yasalarında boşluklar oluşu ve bu yasaların günün koşullarına uygun olmayışı nedeniyle fonksiyonlarını yeterince gerçekleştirememişlerdir.

Günümüzde Akademilerin bir kısmı (Eskişehir, Ankara, İstanbul) üniversiter düzeyde ve Batı standartlarına göre öğretim yaparken, büyük bir çoğunluğu da uygun öğretim koşullarına sahip değildir.

Yasalar ve öğretim kadrosu açısından durum

İktisadi ve Ticari İlimler Akademileri, 7334, 1169, 1438, 1472, 2237, 2095, 1750, 1765 Sayılı Yasalar ve diğer genel yasalarla öğretim ve yönetimlerini sürdüren kurumlardır. Bünyelerinde iktisadi ve ticari bilimler, tıp, eczacılık, diş hekimliği, güzel sanatlar, gazetecilik, iletişim bilimleri, mühendislik ve diğer bazı sosyal bilimler öğrenimi veren bu Akademiler, kuruluş zamanlarındaki amaçlarını aşmış, yeni fonksiyonlar yüklenmişler, buna karşın kurumların tâbi olduğu yasalar bu gelişime paralel bir gelişim gösterememiştir.

İktisadi ve Ticari İlimler Akademilerinde kadrolu olarak görev yapan 858 öğretim üye ve yardımcısının büyük bir çoğunluğu İstanbul, Ankara ve Eskişehir Akademisi gibi gelişmiş Akademilerdedir. Adana, Bursa ve Trabzon İktisadi ve Ticari İlimler Akademileri ise öğretim kadrosu açısından yeteri kadar gelişmemiş durumdadır.

Devlet Mühendislik ve Mimarlık Akademileri 1184, 1418, 1472, 2237, 2004, 1750, 1765 Sayılı Yasalar ve diğer genel yasalarla

* Bu yazı, «Yükseköğretim Kurumları Teşkilatı Hakkında Kanun Hükmünde Kararname» yürürlüğe girmeden önce hazırlanmıştır.

** A. Ü. Eğitim Fakültesi.

yönetilmekte ve öğretimlerini sürdürmektedirler. Bu kurumlarda kadrolu olarak görev yapan 1214 öğretim üye ve yardımcısının çoğunluğu İstanbul ve Ankara Akademilerindedir. Eskişehir, Sakarya, Kocaeli, Balıkesir, Kayseri, Edirne, İsparta, Konya, Denizli, Elazığ ve Zonguldak Akademileri yeterli öğretim elemanı ve buna bağlı olarak uygun öğretim ortamına sahip olamamışlardır.

185 kadrolu öğretim üye ve yardımcısına sahip olan İstanbul Devlet Güzel Sanatlar Akademisi 1172, 1750, 1765 Sayılı Yasalarla yönetilen ve öğretimini sürdüren bir kurumdur.

Gençlik ve Spor Akademileri ile Sosyal Hizmetler Akademileri ise Bakanlıklara bağlı öğretim kurumlarıdır. Gençlik ve Spor Akademilerinde kadrolu 53, Sosyal Hizmetler Akademisinde de 15 öğretim görevlisi bulunmaktadır. Bu kurumlar, Bakanlıklara bağlı olmaları ve kariyer sisteminin bulunmayışı nedeniyle yeteri kadar gelişmemişlerdir.

Programlar açısından durum

Akademilerin programlarının değerlendirilmesi amacıyla yapılan bir araştırmanın bulguları; Akademilerin, çeşitli meslek ve hizmet alanlarına elaman hazırlama ,bireylerde ortak kültür ve standartlar geliştirme, öğretim yapma ve iş gücü talebini karşılama gibi amaç ve fonksiyonlarını başarıyla gerçekleştirdiğini buna karşın, toplum sorunlarına çözüm yolları bulmak üzere araştırma yapma ve danışma hizmeti görme ,araştırmacı insan gücü yetiştirme ve fertlerde bilimsel düşünme yeteneğini geliştirme gibi amaç ve fonksiyonlarında yeteri kadar başarılı olmadıklarını ortaya koymuştur. (Hakan, 1981).

Akademilerin programlarında yer alan derslerin öğrenciler tarafından algılanabildiği buna karşılık programda gereksiz dersler olduğu ve bir kısım derslerin alandaki son yeniliklere göre düzenlenmediği konusu araştırmanın ortaya koyduğu bulgular arasındadır.

Öğretimde uygulanan yöntemlerin çağdaş olmadığı ve öğrencilere öğretim sırasında danışmanlık yapılmadığı üzerinde durulan diğer hususlardır.

Araştırma bulgularına göre ilgililer, öğrenci başarısını değerlendirmede, klasik sınavlar dışında, objektif testlerin az kullanıldığı, çdev ve pratik çalışmaların değerlendirmeye yeterince katılmadığı, tek bir kitap veya ders notundan sorumlu tutularak öğrencileri değerlendirmenin başarıyı sınırlandığı görüşünde birleşmektedirler.

Akademilerde uygulanan kredi ve sömetr sisteminin, öğretimin etkinliğini artırdığı buna karşılık ders kitabı ile öğretim araç ve gereçlerinin sağlanmasında güçlükler çekildiği ifade edilmektedir.

Sonuç ve Öneriler

Yeni bir düzenleme aşamasında bulunan Akademiler, çok sayıda ve günün koşullarına uymayan yasalarla yönetilmektedir. Bu kurumların bir kısmının programları ise amaç, içerik ve öğretim süreçleri açısından toplum gereksinmelerine yanıt verememektedir.

Gelişmiş Akademilerin daha büyük atılımlar yapabilmeleri, gelişmemiş akademilerin de uygun eğitim-öğretim koşullarına kavuşabilmeleri ve bütün Akademilerin içinde buldukları yasal kargaşanın scna ermesi için yapılması beklenen yeni yasal düzenlemelerin yanı sıra programlar açısından şu hususların daha etkin bir öğretim yapabilme açısından, göz önünde bulundurulması yararlı olacaktır.

(I) Amaçlar, içerik ve etkinlikler, yöntemler, teknikler ve değerlendirmenin dinamik ilişkilerini göz önünde bulunduran bir eğitim programı kavramı, ders konularının düzgün bir listeye ders kitaplarından izlenmesinden meydana gelen kısır bir süreçten kesinlikle ayrılmalıdır (Varış, 1971).

Programlar, sosyal, kültürel, politik ve ekonomik olgular yanında epistemoloji, aksiyoloji ve psikoloji alanındaki araştırmalara göre ve gelişmeleri izleyici bir tutumla ancak günün koşullarına yanıt verebilirler. Eğitim programlarında, çeşitli alanların öğretiminde etkinlik sağlamak üzere «amaçların işaret ettiği yönde davranış değişikliği meydana getirmek için» amaçlar, içerik, yöntemler ve değerlendirme arasında ilişkiler kurularak bu ilişkiler araştırmalarla desteklenmelidir.

Bireyin topluma yapıcı bir şekilde aktif uyumunu sağlayacak davranışların gelişmesine yön çizecek olan amaçların, bilimsel bir temele oturması yönünde çalışmalar yapılması gerekmektedir.

Gelişen bir toplumsal yapı ve toplumun Akademilerden beklentileri karşısında ,bu kurumların amaç ve fonksiyonlarını bir analize tâbi tutmaları gerekmektedir.

(II) Eğitim amaçlarının gerçekleştirilmesinde uygulanacak içeriğin seçimi ve düzeni bu alanda akademik bir çaba gerektirmektedir. Programların içeriği, olguların ve olayların ezberlenmek üzere ansiklopedik bir şekilde bir araya getirilmesi değil, fakat yaşama alanlarının anlam taşıyan bölümlerinin aktif bir çabayla düzenlenmesidir. Bu nedenle içeriğin belirlenmesi bu konudaki görüşlerin analizini ve uygun kriterlerin geliştirilmesini gerektirmektedir. İçeriğin eğitim programlarına yerleştirilmesinde öğrencilerin gelişim düzeyi üzerinde durulmalı ve bu içeriğin yapısındaki tutarlık kadar öğrenci düzeyine uygunluğu da önemli bir kriter olmalıdır. Bu bakımdan Akademi programlarının içeriğinin alandaki son yeniliklere göre

ve öğrencileri yaratıcı ve bağımsız düşünmeye yöneltecek şekilde hazırlanması gerekmektedir (Varış, 1971).

(III) Öğrencilerin daha başarılı olmaları için ders kitap ve notları ile ders araçlarının zamanında ve ucuz olarak Akademilerce temin edilmesi zorunludur.

(IV) Konuların öğretilmesinde uygulanacak öğretim süreçlerinin devamlı olarak geliştirilmesi, üzerinde durulması gereken diğer bir konudur. Öğretimde, ekip halinde öğretim, etkileşim analizi, iş alanlarına dönük eğitim, öğretimin bireyselleştirilmesi, öğretimde yaratıcılık ve programlı öğretim gibi yaklaşımlara yer verilmelidir.

Programların içerik düzeninde uygulamalı çalışmalara olanaklar ölçüsünde fazla yer verilmeli, öğrenci başarısının değerlendirilmesinde klasik sınavlar dışında objektif testler de kullanılmalı, ödev ve uygulamalı çalışmalar değerlendirmeye katılmalıdır.

(V) Uygulanan öğretim süreçleri ile amaçların ne dereceye kadar gerçekleştiğini anlamak için devamlı bir değerlendirme çabasına ihtiyaç vardır.

(VI) Sonuç olarak; Akademilerde, akademik kurulların, programların geliştirilmesinde sistemli bir çaba göstermesi gerekmektedir.

KAYNAKLAR

1. Hakan, Ayhan. Türkiye'de Akademi Programlarının Değerlendirilmesi. Doktora Tezi, Ankara 1981.
2. Varış, Fatma. Eğitimde Program Geliştirme «Teori ve Teknikler». A. Ü. E. F. Yayınları No : 20. Ankara 1981.
3. A. g. e.